

پیامدهای همه‌پرسی اقلیم کردستان عراق

مشارکت ۷۶ درصدی تنها نتیجه‌ای است که اریل از همه‌پرسی دیروز اقلیم کردستان اعلام کرده و وعده داده است که نتیجه نهایی آن را ظرف ۴۸ ساعت آینده، یعنی روز پنجشنبه اعلام کند.

به گزارش جام جم آنلاین، آنچه مسلم است مسعود بارزانی با برگزاری این همه‌پرسی خود و دولت مرکزی عراق و همچنین منطقه پیرامونی اقلیم کردستان را در برابر شرایط بغرنجی قرار داده است.

پیامدهای همه‌پرسی برای اقلیم

۱- تکیه بر هویت قومی برای حرکت در مسیر استقلال اقلیم کردستان اشتباهی اساسی است می‌تواند در آینده دامن منطقه اقلیم را هم بگیرد و این منطقه را در معرض جدایی طلبی اقلیت‌های غیرکرد، ترکمن و عرب قرار دهد.

۲- بعلاوه توسعه طلبی ارضی اقلیم کردستان به سوی استان‌های همجوار از جمله کرکوک و برگزاری همه‌پرسی در منطقه مورد مناقشه کرکوک اشتباه سومی است که قطعا واکنش بغداد را در پی خواهد داشت و به عنوان بستری برای منازعات خونین آینده ارزیابی می‌شود.

۳- سومین پیامد داخلی همه‌پرسی در اقلیم کردستان، برانگیختن منازعات قومی در منطقه کرکوک است.

کرکوک منطقه‌ای است که در طول تاریخ سه قوم غالب ترکمن، کرد و عرب در نقاط مختلف آن سکونت داشته‌اند، و جمعیت این منطقه در دوره‌های مختلف به نفع اقوام مختلف تغییر کرده یا تغییر داده شده است.

شواهد تاریخی این منطقه از دوره عثمانی نشان از برتری جمعیتی ترکمن‌ها و حاکمیت محلی آنها بر کرکوک دارد.

از قرن ۱۹ میلادی با استخراج نفت در کرکوک مهاجران عرب و کرد زیادی وارد این منطقه شدند و به مرور جمعیت کرد این منطقه فزونی یافت. بر پایه سرشماری رسمی سال ۱۹۵۷ میلادی (۶۰ سال پیش) جمعیت کرکوک بالغ بر ۱۲۰ هزار نفر بود که ترکمن‌ها با ۴۵ هزار نفر (۴۰ درصد) در اکثریت بودند و کردها با ۴۰ هزار نفر (۳۵ درصد)، عرب‌ها با ۲۷ هزار نفر (۲۵ درصد)، سریانی‌ها با ۱۵۰ نفر و یهودی‌ها با ۱۰۰ نفر در اقلیت قرار داشتند.

اما در نیم قرن گذشته کرکوک با دو سیاست جمعیتی متفاوت مواجه شد. نخست سیاست عربی سازی حکومت صدام که با اخراج اجباری جمعیت کرد و کوچ اعراب به این منطقه همراه بود، و سپس سیاست توسعه طلبی خاندان بارزانی از سال ۲۰۰۳ میلادی که با اخراج جمعیت اعراب شیعه و کوچ کردها به این منطقه ادامه یافت.

مطابق سیاست اخیر جمعیت کردهای کرکوک از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۰ میلادی از ۱۵۰ هزار نفر به ۳۵۰ هزار نفر افزایش یافت و کردها به اکثریت نسبی جمعیتی در این شهر دست یافتند.

با این حال کرکوک مانند گذشته همچنان شهری چندقومیتی و در قلمرو حکومت مرکزی عراق است، و تغییر بافت جمعیتی آن در یک دهه گذشته نمی تواند تسلط اقلیم کردستان بر این منطقه نفت خیز را توجیه کند، و اربیل باید بداند که توسعه طلبی سرزمینی به سمت کرکوک چه با فرض استقلال اقلیم کردستان یا ادامه وضعیت خودگردانی آن هرگز از ناحیه بغداد تحمل نخواهد شد، و مداخله نظامی حکومت مرکزی در صورت ادامه ادعاهای سرزمینی اربیل درباره کرکوک قطعی خواهد بود.

۴- اقلیم کردستان با برگزاری این همه پرسی که خلاف قانون اساسی عراق و موازین حقوق بین المللی است، پنجه بر روی حکومت مرکزی عراق کشید و راه ناسازگاری با همسایگان خود یعنی ترکیه، ایران و سوریه را در پیش گرفت.

به عبارت دیگر اقلیم کردستان که به رغم هشدارهای روشن و صریح همسایگان خود اعم از ایران، ترکیه، سوریه و دولت مرکزی عراق اقدام به برگزاری همه پرسی کرده است، خود را در محاصره سیاسی، اقتصادی و امنیتی قطعی قرار داده و طبعاً این امر باعث انزوای قطعی اقلیم کردستان عراق خواهد شد، و رویاهای استقلال طلبانه خاندان بارزانی را با چالش های ویرانگری مواجه خواهد کرد.

پیامدهای همه پرسی اقلیم کردستان برای بغداد

اگرچه همه پرسی اقلیم کردستان عراق بیش از همه دولت خودگردان و مردم ساکن در این منطقه را با چالش های جدی مواجه می کند، اما آثار سو آن دولت مرکزی و فراتر از آن منطقه پیرامونی کردستان عراق را هم تهدید می کند.

دولت مرکزی عراق که همچنان با بقایای داعش در بخش هایی از الحویجه، کرکوک، خانقین، و استان های صلاح الدین، الانبار و نینوا درگیر است، ناگزیر خواهد بود، تحرکات امنیتی و سیاسی احتمالی اربیل را هم مد نظر قرار دهد و برای مقابله با این تهدید سرزمینی هم تدبیری بیاندیشد.

طبعاً هرگونه مداخله نظامی در مساله کردستان، موجب بروز بحران امنیتی دامنگیری در عراق خواهد شد که پیامد آن کشتار مردم بی گناه عراق از اقوام مختلف این کشور و تمهید شرایط برای بازسازی بقایای عناصر تروریستی و تشدید

فعالیت این گروه‌ها خواهد بود.

باید دانست که توطئه تجزیه کشورهای منطقه به ویژه عراق فتنه‌ای آمریکایی صهیونیستی است که از دیر باز مد نظر بوده و تئوریسین‌ها و سیاستمداران آمریکایی صهیونیستی، مشخصاً هنری کیسینجر و جو بایدن در یک دهه گذشته بر آن تاکید کرده‌اند.

به عبارتی دیگر نظام سلطه جهانی با هدف مدیریت تحولات منطقه‌ای و جلوگیری از ظهور قدرت‌های منطقه‌ای تعیین کننده همواره از تنوع قومیتی و مذهبی کشورهای منطقه به عنوان فرصتی برای تحریک جریان‌های جدایی طلب و تضعیف قدرت مرکزی کشورها بهره گرفته‌اند.

رفتار آمریکا در سوریه و حمایت نظامی این کشور از مطالبات تجزیه طلبانه اتحادیه دموکراتیک کرد در شرق رود فرات هم در چارچوب همین فتنه قابل ارزیابی است. در این چارچوب ارتش آمریکا بارها مواضع ارتش سوریه را برای تحکیم موضع اتحادیه دموکراتیک سوریه هدف قرار داد، و صریحاً با ورود ارتش ملی سوریه در مناطق تحت نفوذ گروه‌های کرد در شرق رودخانه فرات مخالفت کرده است.

پیامدهای همه‌پرسی اقلیم کردستان برای کشورهای همسایه

نخستین پیامدی که سه کشور همسایه عراق یعنی ایران، ترکیه و عراق را تهدید می‌کند، تشدید ناامنی و بی ثباتی در عراق و سرریز آن به کشورهای همسایه است.

بعلاوه سواستفاده از هویت قومی (کردی) برای استقلال طلبی، نوعی تحریک موضوعات قومی و دامن زدن به این مساله در کشورهای همسایه است.

نکته منفی دیگر در این همه پرسی اتکای صرف آن به حمایت رژیم صهیونیستی است که مشخصاً در صدد گشودن بحران امنیتی تازه در منطقه است. به عبارت دیگر با شکست پروژه صهیونیستی تکفیری - تروریستی در سوریه و عراق، این رژیم در صدد برانگیختن فتنه‌ای تازه با محوریت چالش قومیتی در منطقه است، تا این فتنه را به صورت همزمان در چهار کشور ایران، ترکیه، سوریه و عراق گسترش دهد، و همزیستی تاریخی اقوام در این منطقه را به چالش و تهدیدی فراگیر تبدیل کند.

یوسف اسماعیلی / جام جم آنلاین